

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitate, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

Dvbit. I. An, & quomodo violetur Immunitas Ecclesiastica per alienationem
bonorum Ecclesiasticorum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

CAPVT XVII.

De bonis Ecclesiasticis non alienandis.

DVBITATIO I.

An, & quomodo violetur immunitas Ecclesiastica per alienationem bonorum Ecclesiasticorum?

SUMMARIUM.

- 1 Laicus, siue Ecclesiasticus habens administrationem bonorum Ecclesie, si scienter in quantitate notabili alienet, destruat, vel demoliat in effectu bona, qua sunt immobilia, vel mobilia preciosa eiusdem Ecclesie, qua seruando seruari possunt, violat Ecclesiasticam immunitatem.
- 2 Bona Ecclesiastica alienationis immunitate gaudent, & propterea inalienabilia dicuntur.
- 3 Alienans bona Ecclesiastica sine iusta causa, & solemnitate, & denique Romano Pontifice inconsulto, incurrit ipso facto excommunicationem, aliasque penas, vt beneficij priuationem.
- 4 Adducuntur ad id probandum multa iura, precipue extrauag. Ambrosio, Pauli II.
- 5 Enumerantur pene contra alienare presumenem, & contra eum, qui rem alienatam receperit.
- 6 Alienatio declaratur esse nullius valoris.
- 7 Urbanus VII. derogat omnia priuilegia Regularium in contrarium.
- 8 Infert in Regulares contravenientes censuras, & alias nouas penas.
- 9 Declarat omnem actum esse nullum.
- 10 Accipiens non potest in conscientia rem acceptam retinere, neque etiam fructus rei acceptae.
- 11 Monasterium non potest cedere iuri suo.
- 12 Ex vi dicti decreti Urbani VII. Regulares super bonis Monasterij neque possunt accipere pecuniam ad cambium, vel mutuo cum solutione lucris cessantis, vel damni emergentis.
- 13 Neque possunt bona iurisdictionalia in feudum, vel emphyteusim concedere, vel ultra triennium locare.
- 14 Alienationis prohibitio extenditur etiam ad bona loci py, v.g. Confraternitatis, Collegij, Congregationis, Capella, vel Hospitalis, si auctoritate Episcopi sint erecta.
- 15 Loca pia, & Ecclesia hac in re aequiparantur.
- 16 Confraternitatis Collegium, Congregatio, vel Hospitalis sine auctoritate Episcopi erecta, non censentur loca pia proprie, & qualibet horum bona possunt sine solemnitate iuris alienari.
- 17 Capella, qua non fuit auctoritate Episcopi erecta, non censetur Ecclesiasticum beneficium.
- 18 Extrauagans ambrosio, & Clementina I. de rebus Ecclesie non alienandis loquitur de Pralatis, beneficiariis, & aliis administrationem habentibus.
- 19 Religiosus subditus, vel quicumque alius, nullo iure administrationem habens, alienans aliquid Ecclesie, destruens, vel demolens, excommunicationem, & penas dictae extrauagantis non incurrit.

- 20 Presumptio supponit dolum, & scientiam.
- 21 Alienans, destruens, vel demolens ex ignorantia iuris, vel facti, excommunicationem, & penas dictae extrauagantis non incurrit, secus forsitan si ignorantia coniuncta sit cum ingenti temeritate.
- 22 Ignorantia coniuncta cum ingenti temeritate scientia aequiparatur.
- 23 In alienatione quantitatis parui momenti, puta 25 aureorum, non requiritur iuris solemnitas, nec Romani Pontificis consultatio, & consensus.
- 24 Quantitas parui momenti aestimatur etiam ea, qua centum aureos non attingit.
- 25 In parui momenti quantitate possunt etiam alienari sine solemnitatibus, & consensu Summi Pontificis res immobiles Ecclesie.
- 26 Amplia id eo magis procedere, si res non patietur moras.
- 27 Amplia, si alienetur summa pecuniaria ad pium usum, quantumvis ea magna sit, dummodo ad mensam Pralati pertineat, quia dicta pecunia non est res Ecclesie, sed Pralati.
- 28 Pralatus etiam Regularis licet non habeat dominium bonorum suae Ecclesie, quia tamen habet administrationem, potest ad causas pias libere disponere de redditibus Ecclesiasticis.
- 29 Verbum (alienare) late sumpto vocabulo, amplectitur omnes contractus, quibus directe res tradite dominium transfertur, vel dominium utile, per feudum, emphyteusim, locationem in longum tempus, & multo magis per contractum censualem per quem dominium, seu directum, seu utile in alterum transfertur, constituta pensione annua.
- 30 Nomine alienationis in materia Ecclesie, & priuilegiatis personis fauorabili comprehenditur etiam quaevis constitutio pignoris, & hypotheca specialis, non tamen generalis.
- 31 Per generalem hypothecam non tantum iuris in rem, cum periculo eam alienandi, transfertur, quantum per specialem.
- 32 Nomine alienationis in materia odiosa non comprehenditur hypotheca, vel pignus, nisi sit constitutum pro tanta quantitate, vt non sit spes facilis redemptionis.
- 33 Prohibito actu, censetur prohibitum omne illud per quod peruenitur ad actum.
- 34 Si res prohibetur alienari, non solum prohibetur dominij directi translatio, sed pignoris etiam obligatio, ususfructus, & seruitutis constitutio.
- 35 Si res aliqua ab antiquo tempore in feudum, vel emphyteusim concedi solita erat, poterit a Pralato, dummodo non fuerit Ecclesia incorporata, sine alia solemnitate concedi, si Ecclesie expedire videatur.
- 36 Vt res dicatur solita concedi, sufficit si semel concessa fuerit.
- 37 Decime, quae ante Lateranense Concilium laicis dabantur, si postea ad Ecclesiam reuertantur, possunt ante ipsarum incorporationem iterum eisdem concedi.
- 38 Consuetudo obtinet in multis locis, vt fundi Ecclesiastici sine iuris solemnitatibus in emphyteusim licite, & valide tradantur.
- 39 Pena imposita facienti non incurritur ob criminis attemptationem.
- 40 Attentans, tractans, vel promittens alienare, dummodo in effectu non alienet, licet tradat rei pacificam possessionem, incurrit excommunicationem, & penas dictae extrauagantis.
- 41 Clericus subscribens alienationem bonorum Ecclesie, excommunicatur, nisi alienans, & recipiens rem Ecclesie, celeri restitutione sibi prohibeant.

- 42 Celeri restitutione sibi proscipit, qui restituit antequam Ecclesia ex tali alienatione ledatur.
- 43 Renovans alienationem rei Ecclesia, antequam alter pacificam possessionem rei vendita recipiat, non incurrit excommunicationem dicta extrauagantis.
- 44 Excommunicatio, & poena dicta extrauagantis non incurruntur, nisi etiam rei pacifica possessio habita sit, in quo casu tamen dicta poena incurruntur, etiamsi contractus sit factus saluo assensu Sedis Apostolicae, & non aliter.
- 45 Assensus superioris debet precedere contractum, quia quando aliquid pertinet ad formam actus, debet precedere ipsum actum.
- 46 Factum tempore inhabili, sed relatum in tempus habile validum est, saltem pro tempore habili, si iure illud non irriteretur.
- 47 Consensus superioris requiritur tanquam forma ad valorem alienationis, secus est de tractatu alienationis faciende, si Papa, seu Sedes Apostolica consenserit.
- 48 Consentiens in alienationem bonorum Ecclesiasticorum, non incurrit excommunicationem, & poenas dicta extrauagantis, quia consentire in alienationem, non est alienare.
- 49 Censura lata contra facientem, non ligat consentientem, nisi exprimat.
- 50 Nomine bonorum immobilium, vel mobilium in hac materia alienationis veniunt vasa aurea, argentea, gemma, casula pretiosa, tapetes: item quaecumque triennio non corrumpuntur, & simul fructificant, ut integer grex ouium, caprarum, &c.
- 51 Item veniunt mobilia omnia quae seruando seruari non possunt, item quae triennio vsu corrumpuntur, vel breui tempore inueterascunt, quales sunt pleraque vestes, vinum, oleum, frumentum, & alij fructus, pecudes, & cetera animalia, &c.
- 52 Reliquia sanctorum non veniunt sub dispositione dicta extrauagantis.
- 53 Reliquias vendere (nisi vendantur ratione capsa, vel vasis pretiosae) est simonia, quae consummata inferi excommunicationem in opinione aliquorum, licet minus probabiliter.
- 54 Si reliquia alicubi tradita sint perpetuae sepulturae, et inde nunquam extrahantur, vsus & stylus Curiae Romanae habet, ut non possint absque consensu Apostolico extrahi, & aliis tradi.
- 55 Etsi fiat, actus, tanquam irritus, erit impugnandus.
- 56 Reliquia modica poterit licite alicui Ecclesiae, vel oratorio donari sine assensu Apostolico.
- 57 Regulares possunt alienare sine assensu Apostolico mobilia non pretiosa, ut vinum, frumentum, vestes, praesertim attritas, & similia.
- 58 Item possunt similiter alienare bona mobilia pretiosa, quae seruando seruari non possunt, ut quae non durant triennio, vel vsu consumuntur, & non fructificant.
- 59 Regularium superiores possunt sine assensu Apostolico ex bonorum Monasterij fructibus facere pingues elemosynas.
- 60 Item possunt Regulares sine assensu Apostolico accomodare, praesertim ad tempus breue, bona quaecumque, & quantumcunque pretiosa.

RESPONDETUR, violari, si quis (siue laicus, siue etiam Ecclesiasticus, ut infra dub. 22. & 23. dicitur) Ecclesiae bonorum administrationem habens scienter in quantitate notabili alienet, destruat, vel demoliat in effectu bona, quae sunt mobilia, vel mobilia pretiosa, & seruando seruari pos-

sunt. Ratio est, quia talia bona alienationis immunitate gaudent, propterea inalienabilia dicuntur: & sub poena excommunicationis, aliisque poenis, ut beneficij priuationis, ipso facto incurrendis, alienari prohibentur, praeterquam ob iustam causam, & interueniente certa solennitate; ac denique Romano Pontifice consulto, cap. nulli, de rebus Ecclesiae, non alienandis, libemus 2. Cod. de sacrosanct. Ecclesiis, Aubert. de non alienandis, coll. 2. Clement. 1. & extrauag. Ambrosius, Pauli II. eodem tit. ibi: Omnium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum alienationem, omneque pactum, per quod ipsorum dominium, concessionem, hypothecam, locationem, & conductionem ultra triennium, necnon infundationem, vel contractum emphyteuticum, praeterquam in casibus iure permissis, ac de rebus, & bonis in emphyteusim de antiquo concedi solitis, & tunc cum Ecclesiarum euidenti utilitate, ac de fructibus, & bonis, quae seruando seruari non possunt, pro instantis temporis exigentia, hac perpetuo valitura Constitutione fieri prohibemus, Praedecessorum nostrorum Constitutionibus, prohibitionibus, & decretis aliis super hoc editis, quae tenore praesentium innouamus, in suo nihilominus robore permanseris. Quapropter postea Pontifex excommunicationis sententiam contra eum, qui alienat, & qui alienatas res receperit, fulminat: Praelatum vero alienantem, si Pontificali, vel Abbatiali praefulgeat dignitate, ab ingressu Ecclesiae interdicat, alios vero Praelatos inferiores suis officiis, & dignitatibus ipso facto, absque ulla declaratione, priuatos esse denunciat. Contractusque huiusmodi nullius valoris esse declarat, quod & facit Paulus IV. in Bulla, quae incipit: Inuictum nobis, ubi similiter ipse alienationem, & locationem quorumcunque bonorum Ecclesiasticorum in damnum Ecclesiarum, vel non seruatis iuris solennitatibus, aut alias nulliter factas rescindit, & annullat. Quia tamen post haec iura sunt varia privilegia Religionibus concessa, de quibus Rodrig. tom. 1. 99. regul. quast. 27. quale est illud, quod possunt Religiosi, & Moniales quaedam vendere, & alienare quaecumque bona, etiam stabilia, dummodo hoc fiat in commodum, & utilitatem ipsarum Religionum, vel Monasteriorum, & ex consensu duarum ex tribus partibus Religiosorum, vel Monialium Monasterij, accedente etiam consensu, vel ratihabitione Generalis: ideo S. Congregatio Tridentini Concilij in decreto iussu Urbani VIII. edito 1624. abrogatis omnibus indultis, & privilegiis quomodolibet Religionibus concessis, sic statuit in his verbis: Sacra Congregatio Cardinal. Concilij Tridentini interpretum rerum experimento edocta, quantum Religiones accipiant detrimenti ex bonorum immobilium, & pretiosorum mobilium distractionibus, quas crebro faciunt Regulares Apostolicis privilegiis innixi, operapretium putat, illorum facultatem aliqua ratione compescere. Quapropter speciali S. D. N. iussu Generalibus, & Provincialibus Capitulis, vel Congregationibus, Abbatibus Generalibus, & quibuscumque aliis superioribus Regularibus cuiusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, vel instituti intra fines Europa existentibus, omnium rerum, & bonorum immobilium, ac pretiosorum mobilium alienationem, omneque pactum, per quod ipsorum dominium transfertur, census perpetuos, seu vitalitios, hypothecam, locationem, & conductionem ultra triennium, concessionem in feudum, vel emphyteusim, praeterquam in casibus a iure permissis, fieri perpetuo prohibet, atque interdicat, absque ipsius Congregationis Concilij expressa licentia, in scriptis, & gratis concedenda, sub poena priuationis omnium officiorum, quae tunc obtinebunt, vocisque actiua, & passiva, ac perpetua inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, quam ipso facto absque alia declaratione incurrant; sublata etiam Generali, & Protectori illam moderandi, aut relaxandi facultate; poenis nihilominus Apostolicarum Constit. & praesertim fel.

8 fel. record. Pauli I. quæ incipit: *Ambitiosa*, in suo robore permanens, *Alienationis* verò, & *pacta*, *census*, *hypothecæ*, *locationes*, *conductiones*, & *concessionis* quasvis contra huiusmodi prohibitionem faciendas, *Sanctitatis* scilicet auctoritate ipsa iure nullas, atque irritas decernit. Ex quibus ultimis verbis colligitur, contractus factos alienationis sine prædictis conditionibus, & solennitatibus, esse irritos absque vlla sententia, & declaratione, cum irritatio hæc non sit poena, sed natura, ipsorum posita lege. Vnde qui accepit hoc modo bona alienata à Monasterio, non potest illa in conscientia retinere, nec etiam fructus illorum, sed si sit in mora restituendi, tenetur ad damna Monasterij, Molina tom. 2. de *Instit. a. disp. 466. Suar. 4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. c. 27. n. 20. & 21. addens, & rectè, neque Monasterium posse cedere iuri suo, quia hoc est intentum Ecclesiæ, propter indemnitate bonorum Ecclesiasticorum.*

Post quæ (cum compertum esset, Regulares, qui tali decreto prohibebantur census imponere super bonis ad ipsorum Monasteria pertinentibus, loco censuum huiusmodi pecunias ad cambium, vel mutuum accipere cum solutione lucris cessantis, & damni emergentis) eodem Urbano VIII. approbante decreuit, ac declaravit S. Congregatio: *Huiusmodi contractum etiam esse contra mentem decreti, ut supra edicti; ideoque non licere Regularibus pecunias, ut proponitur, accipere, ac si acceperint, in ipsius decreti penas ipso facto in idere.* Laurent. de Peirinis tom. 2. *privil. Minim. in Const. 8. Urb. VIII. Urbanus VIII. etiam in Const. humane salutis, anno 1615. prohibet bona iurisdictionalia in feudum, vel emphyteusim concedere, aut ultra triennium locare. Vide 4. tom. Bullar. inter Bullas Urbani n. 51. & quæ dicuntur dub. 8.*

Ex his itaque habetur sub poenis enumeratis bonorum Ecclesiasticorum alienationis prohibitio, quæ alienationis prohibitio extenditur etiam ad bona loci pij, v. g. Confraternitatis, Collegij, Congregationis, Capellæ, vel Hospitalis, si auctoritate Episcopi sint erecta; quia tunc in omnium opinione sunt loca pia, & in cit. *extravag. Ambitiosa*, fit sermo etiam de locis piis; tum quia sic expressè habetur in cap. hoc ius porrectum, 10. q. 2. & docent Abb. in cit. cap. nulli, num. ult. Riccius in *praxi*, part. 1. *resol. 37. num. 1. & 2.* & alij communiter: tum quia loca pia, & Ecclesiæ in eiusmodi equiparantur, *argum. cap. requisisti, §. secus autem, de test. m. secus videtur dicendum de confraternitate, Collegio, Congregatione, vel Hospitali, si sine auctoritate Episcopi sint erecta, quia tunc non censentur propriè loca pia, & sic quod istorum locorum bona immobilia, & mobilia pretiosa possint sine solennitate iuris alienari. Ita Parisius conf. 35. tom. 3. Quaranta num. 28. & 41. Riccius decis. 48. Redoanus quest. 28. Soprani cap. 4. num. 19. Idemque dicas cum Riccio de bonis Capellæ, & quæ non sunt auctoritate Episcopi erecta; quia huiusmodi Capella non censetur Ecclesiasticum beneficium. Sed de hac re vide quæ dicebantur cap. 2. dub. 2. sect. 7. num. 15. & seqq. & cap. 4. dub. 20.*

An autem in dubio Hospitalis, vel Capellæ, vel quicumque alius locus pius auctoritate Episcopi erectus præsumi debeat, vide quæ dicebantur cit. cap. 2. dub. 2. sect. 7. numero 38. & sequentibus. & cit. cap. 4. dub. 20.

18 Dixi in principio num. 1. si quis Ecclesiæ bonorum administrationem habens; quia in cit. *extravag. Ambitiosa*, & cit. *Clement. 1. de rebus Ecclesiæ non alienandis*, sermo est de Prælati beneficiariis, & aliis administrationem habentibus (qui etiam administratione priuantur aliquando.) Quapropter si Religiosus subditus, vel quicumque alter nullo iure administrationem habens, aliquid Ecclesiæ alienet, destruat, vel demoliat, v. g.

arbores fructiferas incidat, domum destruat, fundum in quid pius immutat, &c. excommunicationem, & poenas dictæ extravagantis non incurrit, quamvis grauius peccet. Zabarella in cit. *Clement. 1. quest. 21. n. 28.* Felinus, Soprani, & alij, quos citat Filiucius part. 3. tract. 44. cap. 6. quest. 4. num. 4. An autem ex alio capite talis excommunicationem incurrat, dicam alibi.

Dixi secundò, scienter; quia in cit. *extravag. dicitur: Quidquam alienare presumpsit.* Sed præsumptio supponit dolum, & scientiam. Ergo, &c. Quapropter si quis alienet, destruat, vel demoliat ex ignorantia iuris, vel facti, excommunicationem, & poenas dictæ extravagantis neque incurrit, nisi forsitan ignorantia coniuncta sit cum ingenti temeritate; quia tunc ex non improbabili sententia Doctorum, Nauar. conf. 19. de rebus Ecclesiæ non alien. Quaranta verb. *Alienatio*, num. 9. & 10. Soprani apud Filiucium tract. 44. cap. 6. quest. 4. num. 5. & aliorum ignorantia scientiæ equiparatur. Vide quæ lib. de *Parlamentis, dub. 4. sect. 19. subsect. 31. corollar. 2. & 3. & supra cap. 16. dub. 36. num. 3.* dicebantur, & infra cap. 19. dub. 39. dicentur.

Dixi tertio, in quantitate notabili, quia in quantitate parui momenti, v. g. 25. scutorum aureorum (sicuti dicam dub. 2. sect. 2. & declaravit S. Congregatio teste Naldo verb. *Prælati*, num. 7. Gauanto in *man. Episcop. verb. Alienatio*, num. 24. Diana part. 4. tract. 4. *resol. 223.* Homobono in *const. consult. cas. conscient. vol. 2. part. 6. respons. 98.* & Peregrino in *compend. privileg. verb. alienatio bonorum, in §. holi.* Quamvis Palau tom. 2. *disp. 24. vnic. punct. 15. §. 1. num. 2.* dixerit, esse etiam quantitatem parui momenti, si centum aureos non attingat) non requiritur iuris solennitas, nec Pontificis Romani consultatio, & consensus. Molina *disp. 468. §. licet prædicta.* Sæ verb. *alienatio*, num. 7. alijque communiter, qui id intelligunt, & rectè, de quibuscumque rebus Ecclesiæ modicis, tametsi immobiles sint, *argum. cap. terrulas, 21. quest. 2.* Idem dicas, si res non pariatur moram. Abbas in cap. 21. *super de rebus Ecclesiæ non alien. num. 15.* & in cap. *fin. de Ecclesiis adif. num. 8.* & merito, 27 ne id, quod in beneficium Ecclesiæ concessum est, in detrimentum eiusdem conuertatur. Idemque dicas, si alienetur summa pecuniaria ad pium usum, quantumvis ea magna sit, dummodo ad mensam Prælati pertineat; quia dicta pecunia non est res Ecclesiæ, sed Prælati, de qua ad causas pias liberè disponere potest Prælati, etiam si Regularis; quia talis, etsi non habeat dominium, habet tamen ad causas pias administrationem. Silu. verb. *alienatio*, num. 7. & alij passim.

Dixi quarto, alienet, non solum per venditionem, permutationem, donationem, precarium (ut rectè Riccius decis. 64. Quaranta verb. *alienatio*, num. 15. & Bonacina de *alien. bonor. Ecclesiæ. punct. 2. num. 9.* & similes contractus, quibus directè rei traditur dominium transfertur, iuxta l. 1. *Cod. de fundo dotali*, & l. *alienatum, ff. de verbor. signifi.* & iuxta Glossam in cap. cum nulli liceat, de rebus Ecclesiæ non alien. Sed etiam (cum sumus in materia Ecclesiæ, & privilegiatis personis favorabili) per feudum, emphyteusim, & locationem in longum tempus (scilicet ultra triennium, si res singulis annis fructificet, vel ultra sexennium, si binis, vel ultra novennium, si ternis annis fructificet) quibus rei usus fructus, siue dominium utile transfertur, & multò magis per contractum censualem, per quem dominium, seu directum, seu utile in alterum transfertur, constituta pensione annua. Redoanus de rebus Ecclesiæ non alien. cap. 27. Andr. Gail. lib. 2. *observ. 10.* Mol. de *instit. tract. 2. disp. 494 & seqq. Azor. tom. 1. lib. 9. c. 1. q. 2. Couar. 2. var. cap. 2. §. 2.* & alij passim ex *extravag. ambitiosa*, & S. Congregationis decreto supra cit.

Quod

- 30 Quod adeo verum est, ut nomine alienationis in materia hac Ecclesie, & privilegiatis personis fauorabili, comprehendatur etiam ex dictis iuribus quævis constitutio pignoris, & hypothecæ, specialis tamen, non item generalis, uti contra Rodriguez 99. regul. quest. 7. art. 1. Vasquez dub. 8. num. 7. Quaranta num. 16. & 27. Sopranum apud Filliucium tract. 44. cap. 4. & Bonacinam punct. 2. num. 13. dicam diffusius infra dub. 3. & colligitur ex cit. c. nulli, & docent ibi Abbas num. 3. Couarr. 2. var. cap. 16. num. 7. Redoanus cap. 6. & Mol. disp. 446. & suadet ratio, quia per generalem hypothecam non tantum iuris in rem, cum periculo eam alienandi, transfertur, quantum per specialem. Quamvis si loquamur de alienatione prohibita in materia odiosa, nomine alienationis non comprehendatur hypotheca, vel pignus, nisi sit constitutum pro tanta quantitate, ut non sit spes facilis redemptionis, ideoque probabili periculo alienationis exponatur; quia prohibito actu, censetur prohibitum omne illud, per quod peruenitur ad actum, sicuti rectè dixit Redoanus num. 2. & 11. & in hoc sensu procedit rubrica Saliceti in l. ult. Cod. de rebus alienis non alien. Si res prohibetur alienari, non solum prohibetur domini directi translatio, sed pignoris etiam obligatio, ususfructus, & servitutis constitutio.
- 31 At si res aliqua ab antiquo tempore in feudum, vel emphyteusim concedi solita erat (ad quod sufficit, ut scilicet dicatur solita, si semel concessa fuerit, teste Claro §. feudum, q. 13. num. 14. & Mol. disp. 648. concl. 8.) poterit etiam deinceps (dummodo post traditionem expirante contractu non fuerit, quoad fructus, Ecclesie incorporata) sine alia solennitate à Prælato concedi, si Ecclesie expedire videatur, sicuti expressè habetur in cit. extrauag. Ambitiosa, Pauli II. Et probatur; quia hæc non est noua alienatio, quæ iure prohibetur, sed potius continuatio alienationis prius factæ, seu executio alienationis antiquæ. Sic Abb. in cap. ut super, de reb. Eccles. non alien. num. 11. & Doctores communiter, ut refert Clarus de emphyteusi, q. 6. & de feudo, quest. 13. Couarr. lib. 2. var. cap. 17. numero 2. Quaranta num. 39. & Barbosa de potest. Episcop. alleg. 19. num. 22. Quapropter infert Glossa communiter recepta
- 32 in cap. prohibemus, de decimis, & Couarr. n. 5. quod decimæ, quæ ante Lateranense Concilium laicis dabantur, si postea ad Ecclesiam reuertantur, possint ante ipsarum incorporationem iterum eisdem concedi, argum. cap. 2. de feudis, & docent contra Andream Fachineum lib. 7. controuers. iuris, cap. 7. Glossa & Doctores in cit. cap. 2. de feudis, & Iulius Clarus §. emphyteusis, q. 28. num. 7. §. & si dicas, ubi testatur, quod in multis locis consuetudo sit, ut feuda Ecclesiastica sine iuris solennitatibus in emphyteusim licet, ac valide tradantur. Vide quæ dicuntur infra sect. 15.
- 33 Dixi quintò, in effectu; quia pœna imposita facienti (ut est in casu nostro, sicuti patet ex cit. iuribus) non incurritur ob criminis attentionem. Quapropter si quis cogitet, tractet, attenter, vel promittat alienare, dummodo in effectu non alienet, ita ut tradendo etiam rei pacificam possessionem, consummet actum, neque excommunicationem, & pœnas dictæ extrauagantis incurrit, quia odia sunt restringenda: tum quia in cap. si presbyterorum, de rebus Eccles. non alien. decernitur, quod clericus subscribens alienationem bonorum Ecclesie excommunicetur, nisi alienans, & recipiens rem Ecclesie celeri restitutione sibi prospiciat, & iuxta Gloss. ibid. verb. celeri, celeri restitutione sibi prospicit, qui restituit antequam Ecclesia ex tali alienatione lædatur. Ergo à fortiori excommunicationem euadet, qui Ecclesie rei alienationem reuocat, antequam alter pacificam illius rei venditæ possessionem recipiat. Sic Iason in lib. fin. Cod. de iure emphyt. Nauar. consil. 18. de rebus Eccles. non alien. Couarr. var. resol. cap. 16. num. 7. Riccius decis. 63. Quaranta verb. Alienatio, num. 50. Filliuc. tract. 14. num. 119. & Sopranus apud Filliucium tract. 34. cap. 7. quest. 5. Et si quidam alij quoad eum, qui alienat, sed pacificam possessionem nondum tradidit, contrarium senserint, ex eo quod licet non sit tradita pacifica possessio, consummatus sit tamen alienationis actus: sed quod dixi (tum ob rationem dictam, tum quia tunc possessio manet apud Ecclesiam, & alter non habet ad rem, nisi ius conditionatum, nempe supposito assensu Sedis Apostolicæ, non autem absolutum, & sic non habet semper ius in rem) videtur probabilius, nempe excommunicationem, & pœnas cit. extrauagantis non incurri, nisi etiam rei pacifica possessio tradita sit, in quo casu tamen dictæ pœnæ incurruntur, etiam si contractus sit factus saluo assensu Sedis Apostolicæ, & non aliter. Ratio est, quia licet ad sit talis protestatio, est tamen protestatio contraria facto: tum quia assensus superioris debet præcedere contractum, quia quando aliquid pertinet ad formam actus, debet præcedere ipsum actum. Atque ita declarant (Clemens VIII. apud Genuensem in praxi Archiepisc. cap. 50. & c. 44. & docent ex communiori sententia Doctores Abbas in cap. nulli, de rebus Eccles. non alien. Genuensis loc. cit. (quamvis in cap. 88. n. 4. videatur sibi contrarius) 45 Peirinus tom. 1. privileg. Minim. in consil. 9. Iulij II. num. 14. Bonacina de alien. bonor. Eccles. disp. 2. q. vnic. punct. 4. n. 5. Lezana part. 2. cap. 19. num. 61. & alij apud Riccium decis. 24. contra ipsum Riccium decis. 56. & apud Sopranum num. 5. quest. 9. n. 9. & apud Quarant. n. 8. & 9.
- Neque obstat, si dicas, quod factum tempore inhabili, sed relatum in tempus habile, validum sit saltem pro tempore habili, l. in tempus, ff. de hered. institut. Ergo contractus alienationis rei Ecclesiasticæ factus sub forma, saluo assensu Sedis Apostolicæ, dicendus est, quod sit validus, quia refertur ad tempus habile, in quo scilicet obtentus fuerit assensus Sedis Apostolicæ.
- Respondetur enim, quod factum tempore inhabili, sed relatum in tempus habile, validum sit saltem pro tempore habili, si iure illud non irritetur, uti contingit in casu nostro, cum consensus superioris requiratur tanquam forma ad valorem alienationis, uti dicebam. Secus dicendum de tractatu alienationis facientis, si Papa, seu Sedes Apostolica consenserit, quia hic actus non est alienatio. Vide Quarant. n. 10. ubi ostendit, rationem, & modum, quo possit contractus alienationis celebrari sub forma, saluo assensu Summi Pontificis, seu Sedis Apostolicæ.
- Et quod dictum est de tractante, attentante, promittente alienare, quia & de ipso alienante, quod scilicet non contrahat censuras, & pœnas extrauagantis Ambitiosa, nisi tradiderit pacificam possessionem, idem dico de consentiente in alienationem, quia consentire in alienationem non est alienare, & censura lata contra facientem, non ligat, ut potè odiosa, & sic stricti iuris, consentientem, nisi exprimat, ut communiter Doctores in tractatu de censuris. Vide Riccium in cit. decis. 65.
- Dixi sextò, bona immobilia, vel mobilia, quæ seruando seruari possunt, qualia sunt vasa aurea, argentea, gemmæ, casulæ pretiosæ, tapetes, copiosa bibliotheca librorum, item quæcumque triennio non corrumpuntur, vel fructificant, ut integer grex ouium, caprarum, &c. ex quo Ecclesia redditus annuos accipere consuevit: mobilia enim, pretiosa, quæ seruando seruari non possunt, ut quæ triennio usu corrumpuntur, vel breui tempore inueterascunt (quales sunt pleræque vestes, præsertim trita, vinum, oleum, frumentum, & alij fructus, pecudes, & cætera animalia: item pecunia vsui quotidiano deferuiens, etiam ex venditione rei immobilis redacta, vel

vel etiam ad emptionem rei immobilis destinata, destinatione saltem reuocabili, si non etiam irrevocabili, ut per votum, iuramentum, vel superioris præceptum; quia tunc forsan inter mobilia, vel mobilia pretiosa numeratur, sicut & forsan etiam inter pretiosa numeratur, si sit fructifera, scilicet in montibus, baneis, vel in censibus collocata, sicut dicitur *infra dub. 2. sect. 3.* sine iuris solemnitate licite, & valide alienantur, quia de re dicitur *circ. dub. 2. sect. 1. & segg.* & docent Conar. *2. var. cap. 17. num. 2.* Barbosa *de offic. & potest. Episcop. allegat. 19. num. 39.* Lezana *part. 2. cap. 19. num. 55.* Sylu. *verb. Alienatio, quest. 7.* Less. *de inst. & iure, lib. 2. cap. 24. dub. 11. num. 62.* Mol. *disputat. 468.* Quaranta *verb. Alienatio, num. 24.* Riccius *decis. 61.* Bonacina *disp. de alien. bonorum Eccles. quest. unic. punct. 2. num. 2.* Genuensis *in prax. cap. 44. 60. & 88.* & alij passim.

⁵² Dixi septimò, pretiosa; quia cit. extrauag. Pauli II. loquitur de bonis temporalibus pretio æstimabilibus, & sic reliquiæ Sanctorum etiam insignes, ut caput, pes, manus, & similia, quin & pars crucis, vel spina Coronæ Domini IESU CHRISTI; cum non sint res pretiosæ, seu pretio æstimabiles, non prohibentur sub pœna excommunicationis ipso iure latæ alienati ex hoc capite, seu non comprehenduntur sub prohibitione dictæ extrauag. Pauli II. Vide Bordonum *in consil. Regular. resolut. 27. num. 62.* Dianam *p. 1. 4. tract. 4. resolut. 223.* Riccium *decis. 53. num. 6.* Peregrinum *in compend. præiudiciorum, verb. Alienatio bonorum, dub. 4.* Lezanam *num. 57.* Bonacinam *tract. de alienat. disp. 2. quest. unic. punct. 2. num. 31.* Quamvis ipsi oppositam sententiam putent probabiliorē, quam Paqualis *tom. 2. decis. 181.* putat esse certam, sed minus recte, ut patet ex dictis.

⁵³ Reliquias tamen vendere (nisi vendantur ratione caplæ, vel vasis pretiosi) est simonia, quæ si consummetur, infert excommunicationem ex isto capite in opinione aliquorum, quamvis minus probabilis, quia & probabiliori non inducit pœnas iuris ipso facto simonia, nisi solum in Ordine, beneficiis, vel Religione, sicut docent Nauar. *cap. 23. num. 111.* Sylu. *verb. Simonia, quest. 19.* Less. *de inst. & iur. lib. 2. cap. 35. dub. 23.* & alij passim, præsertim Recentiores.

⁵⁴ Cæterum, si reliquiæ alicubi traditæ sint perpetuæ sepulturæ, ut inde nunquam extrahantur, vltus & stylus Curie Romanæ habet, ut non possint abque consensu Apostolico extrahi, & aliis tradi: itavt si id fiat, actus tanquam irritus, impugnandus sit. Cherubin. *in Compend. Bullar. in constitut. 8. Pij V.*

⁵⁵ Quod intellige de dictis Reliquiis perpetuæ sepulturæ traditis, & de insignibus; exiguarum enim reliquiarum alienatio non videtur exigere consensum Apostolicum: quapropter sacra Congregatio, teste Barbosa *in collectan. Bullar. verb. Reliquie*, declaravit, reliquam modicam iam factam alienabilem posse dari alicui Ecclesiæ, vel Oratorio. Vide Armillam *verb. Religio, n. 4.* Sylvestrum *verb. Reliquia*, & Riccium *decisione 65. num. 1. & 6.*

Ex dictis sequitur, quod alienari possint etiam à Regularibus sine licentia S. Congregationis mobilia non pretiosa, ut dictum est *supra, n. 41.* v. g. vinum, frumentum, vestes præsertim tritæ, & similia; quia in dicto S. Congregationis decreto solum prohibetur sine licentia eiusdem S. Congregationis alienatio bonorum mobilium pretiosorum.

Item alienari possunt sine prædicta S. Congregationis licentia bona mobilia pretiosa, quæ servando servari non possunt, ut dictum est ibidem, v. g. quæ non durant triennio, vel vltu consumuntur, & non fructificant; quia licet non exprimat in dicto de-

Thom. Delbene de Immunit. Eccl. Pars II.

creto sacre Congregationis, colligitur tamen satis ex cit. extrauag. Ambrosio (quam roborare intendit dictum decretum) cum in ea expressè concedatur alienatio talium bonorum, quæ servando servari possunt. DD. ⁵⁸ quos sequitur Mol. *de contractib. disp. 465. num. 1.* Vnde declaravit S. Congregatio superiores Monasteriorum, ⁵⁹ non obstante decreto de rebus Regularium non alienandis, posse ex fructibus bonorum pingues elemosynas facere, v. g. decem modiorum tritici, & similia; quia fructus non comprehenduntur in dicto decreto. Vide Barbosa *in collectan. Bullar. verb. Superior Regularis.*

Item possunt commodari, præsertim ad breve ⁶⁰ tempus, bona Monasteriorum quæcumque, ita ut talium bonorum transferatur solum vltus, non autem dominium directum, vel indirectum; quia per dictam Extrauag. Ambrosio, & dictum decretum S. Congregationis solum prohibentur alienationes. At quod commodatur, non alienatur: ergo, &c. Ricc. *decis. 68. & 74.* & Bonac. *n. 32.*

Sed ut quæ dixi, distinctius intelligantur, sit

DUBITATIO II.

Quanam bona dicantur mobilia, & mobilia pretiosa, quæ servando servari possunt, ut proinde sine solemnitate iuris alienari non possint.

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARY.

1. *Nomine bonorum immobilium veniunt fundi, prædii, domus, & similia, quæ fixam radicem habent.*
2. *Immobilia reputantur annui redditus, census, iura ad ipsos, & ad quaslibet alias servitutes, Cathedra, Commenda, beneficia Ecclesiastica, iurapatronatus, & usufructus longi temporis, & similia.*
3. *Tale indicatur ius, seu actio, qualis est res, ad quam est ius, seu actio.*
4. *Ius, & actio non comprehenduntur sub bonis mobilibus, neque sub immobilibus, ubi expressè verba intelliguntur; secus autem est in hac materia prohibitionis de non alienando in favorem Ecclesiæ.*
5. *Ius Ecclesiæ percipiendi fructus aliquos per decennium, connumeratur inter bona mobilia.*
6. *Tempus decemij longum tempus, & quasi perpetuum à iure reputatur.*
Hinc annui redditus, si sint circa decennium, & crediti montium, vulgò dicta loca montium, reputantur bona mobilia, quamvis oppositum sit etiam probabile.
7. *Municipium, & iumenta rusticana etiam inter bona mobilia connumerari debent, si tamen ista affixa sint prædiis, tanquam illorum pars, alias secus.*
8. *Mobilia pretiosa, quæ servando servari possunt, quæque inter mobilia ad hunc effectum computantur, sunt vasa aurea, argentea, gemma, casula pretiosa, calices, tapetes, & vestes, quæ difficile consumuntur, & generaliter sunt omnia illa, quæ fructificant, & triennio non corrumpuntur.*
9. *Quæ diximus non posse alienari sine iuris solemnitate, locum habent etiam in relictis Ecclesiæ factis*